

„Kényszerzubbonny” lenne az euró

Csaba László közgazdászprofesszor: A forint árfolyamát alapvetően nem a fundamentumok, hanem a piaci folyamatok alakítják

Szajlai Csaba – 2017.01.05. 03:08 – <http://magyarhirlap.hu>

Reálisabb 2-2,5 százalékos gazdasági növekedéssel tervezünk, mint négy százalékkal - jelentette ki lapunknak Csaba László akadémikus, aki szerint nem szabad megfedkezni a világgazdasági kockázatokról sem. A Közép-Európai Egyetem közgazdászprofesszora szerint uniós pénzek érkezése helyett egyelőre költségvetési előfinanszírozás van. Szerinte az euró sikersztori, ám rengeteg szabály betartásával jár.

- Egyre több piaci elemző is négyszázalékos növekedéssel kalkulál 2017-re. Ezek szerint nem is annyira ambiciózus a kormányzati-jegybanki várakozás?

- Én nem igazán látom, mire alapul a jegybank és az OTP Bank derűlátása. Mint kifejtették, nem szokásos, új módszertant alkalmaztak, mert a régiből bizony ez nem következik. Két számjeggyel visszaeső beruházások és közel tíz százalékkal csökkenő építőipari teljesítmény, plusz lassú EU-bővülés és növekvő kamatszint mellett ez a szokásos módon nem jöhet ki sehogy sem. Reálisabbnak tartom a pénzügyi államtitkár képviselte 2-2,5 százalékos előrejelzést, és akkor még nem szóltunk a világgazdasági kockázatokról sem. Uniós pénzek helyett egyelőre költségvetési előfinanszírozás van.

- Középtávon mennyire tűnik fenntarthatónak gazdasági növekedésünk? A közgazdászszakmában mindenki attól tart, ha kifutnak az EU-s pénzek, lóttek a bővülésnek.

- Egyetértés van abban, hogy a magyar gazdaság potenciális növekedése és trendértéke is az egy-másfél százalékos sávban van. Ehhez rá lehet még tenni növekedésélénkítő intézkedésekkel, például az állami újraelosztás csökkentésével és kiszámíthatóbb szabályozással. De messze nemcsak a kínálat számít, a keresleti oldal - a lassuló világgazdaság és a növekvő finanszírozási költség - is.

- Jövőre választási év lesz, mennyire látszik ez meg a költségvetésen?

- A költségvetés egyértelműen a lazítás irányába ment el. A 2016-os többleteket sem adósságcsökkentésre fordították, hanem ezermilliárdot szétosztottak. A lobbinyomás és a társadalmi igény nem lesz kisebb 2017–2018-ban sem, ehhez nem kellene látványos tiltakozó akciók. És a közgazdasági diskurzusban helyet és elismerést kapott a pénzügyi eszközökkel való élénkítés.

- Korábban sokszor kifogásolta, hogy nem készít a kormány üzleti tervet. Látja-e már ennek a nyomait, különös tekintettel az óévben bejelentett, többéves intézkedések kapcsán?

- Az üzleti tervnek a bérekre vonatkozó elemeit látom a kérdésben foglalt intézkedésekben. A termelői és a finanszírozói oldalon nem látok hasonlót, különösen a pénzügyi és a reálszféra mutatóinak együttes kezelését, több változatban - kedvező, krízis és alapváltozat - lenne a minimum.

- Kritikát fogalmazott meg többször is az átfogó reformok elmaradása miatt, ezen a téren lát-e előremozdulást?

- Teljesen egyértelmű, hogy választás előtti időszakban nem fognak sem az egészségügyben, sem a nyugellátásban rendszerszintű, átfogó intézkedésekbe. Hasonló a helyzet a közigazgatásban. Ez jól látható, azonban a kormánypártok rendkívül erős helyzetét és a kormányfő erejét látva nem teljesen érthető. „Mikor, ha nem most?” - kérdezte annak idején Ronald Reagan amerikai elnök.

- Sokan nem értik, ha jók a mak-roszámok, miért gyenge a forint. Vagy nem gyenge a 310-es euró-árfolyam?

- A forint árfolyamát alapvetően nem a fundamentumok, hanem a pénzpiaci folyamatok alakítják. Utóbbiakkal szemben a jegybank mozgástere is szűk. És az ország megítélése - okkal, ok nélkül - külföldön évek óta kedvezőtlenebb, mint amit a teljesítménymutatóink indokolnának. A piacnak - mint a választónak - mindig igaza van, ha ezt nem is mindig szeretjük.

- Pontosan 15 éves az euró, hogy látja, a közös uniós pénz betöltötte-e a funkcióját: akár fizetőeszközként, akár integrációs pénzként?

- Az euró páratlan sikertörténet, se deflációt, se inflációt nem láttunk, az euróövezet fizetési és tőkemérlege másfél évtizede egyensúlyban van. Kell legyen valami oka annak, hogy a görög polgárok 80-85 százaléka nemcsak az EU-ból, hanem az euróövezetéből való kilépést se pártolja, a hihetetlen - 25 százalékos - GDP-visszaesés ellenére sem. Valamiért a jól működő balti gazdaságok és Szlovákia is a belépés mellett döntött. Az euró megnövelte a versenyt a repülőjegypiacról a biztosításig és a fogyasztási cikkekig. Vagyis a népesség 99 százalékának a jólétét növelte, a növekedési számok ebben a tekintetben semmitmondóak. A jólét, a fogyasztói jólét nőtt jelentősen. Az Európai Központi Bank új politikája megelőzött egy sor lehetséges pénzügyi kisiklást. Vajon mi kellene ahhoz, hogy az ellenzők, a fanyalgók e nyilvánvaló tényeket elismerjék?

- Magyarország jó ideig kimarad még az eurózónából, érhetőek a kormány és az MNB indokai?

- Az MNB és a kormány - mint mondják - unortodox, nem megszokott politikák mellett kötelezte el magát. Az általuk választott megoldások fontos eleme a manőverezési szabadság megőrzése, szemben az euróövezet szabályalapú és szabálykövető politikájával. Ha e szabályokat rossznak tartjuk - mint az angolok -, vagy nem tudunk, sőt nem is akarunk ezeknek megfelelni, mint az unortodoxia hívei, akkor helyes, ha e „kényszerzubbonyt” nem öltjük magunkra. De amíg Európában ez kisebbségi álláspont, a többségtől való eltérésnek mindig lesz költsége. Különösen a finanszírozásban és az üzleti tranzakciók lebonyolításában az árfolyam kilengése, megjósolhatatlan alakulása, sőt az átlagprofit rátáját meghaladó mértéke súlyos bizonytalansági tényezővé válhat, már rövid távon is.